

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. VI. Vtrùm ante intellectus operationem, & à parte rei, detur inter
prædicata Divina, actualis aliqua distinctio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

TOMVS I. qui Essentiam & existentiam vel realiter, vel faltem tanquam duas formalitates à se invicem objectivè distinguunt: in nostrâ autem sententiâ, qui numero præcedente negavimus eas esse hujusmodi formalitates, sed solum distingui secundum diversum modum rem planè eandem concipiendi, argumentum nullam habet vim.

X. Ex his ergo tandem infero, non dari in Deo ratione nostrâ compositionem ex Essentia & existentia. Ratio est, quia compositio est distinctorum unio: cum itaque, juxta proximè dicta, Essentia & Existentia tanquam duo prædicata non distinguantur (sicut *Iustitiam, Misericordiam, Intellectum, Voluntatem*, & alia Attributa, hac & præcedente Disputatione distingui vidimus, inter quæ proinde compositionem rationis admittendam esse dixi) inter hæc duo compositio per rationem statui nequit.

XI. Secunda compositio rationis, de qua hîc inquirimus utrùm in Deo reperiri possit, est ex *Genere & Differentia*. Video quidem Auctores plerumque refugere, ut hanc in Deo compositionem per intellectum admittant. Cum tamen Sectione præcedente, ex communi Theologorum sententiâ, ac Sancto Thomâ, & Sancto Augustino ostenderim compositionem per conceptus nostros Dei Simplicitati nihil officere, non video cur hæc etiam compositio per rationem in eo admitti non possit: maximè cum Disputatione quadragesima Logicæ probaverim solum prædicatum *Entis* esse Deo & creaturis analogum; reliqua verò, ut *Substantia, Viventis*, &c. à Deo & rebus creatis abstracta, esse univoca, quia ultimas differentias non transcendunt. Quod autem dicit P. Granado hîc Tract. secundo, disp. tertia, numero decimo-septimo, prædicata omnia, Deo & rebus creatis communia, esse analogâ propter summam eorum à Deo dependentiam, ostendi Disputatione illâ quadragesima Logicæ, sect. 7. non subsistere, sed solum transcendentiam constituere analogiam.

XII. Quare prædicatum *Substantia*, nisi sit quæstio de nomine, erit Genus respectu Dei, Angeli, Cœli, Solis, & aliarum substantiarum; ab his verò per prædicatum *A se*, & alia Deo propria distinguuntur. Utrùm autem Deus ponatur in prædicamento substantiæ dixi Disputatione sextâ Metaphysicæ, sect. secundâ.

SECTIO SEXTA.

Utrùm ante intellectus operationem, & à parte rei, detur inter prædicata divina, actualis aliqua distinctio.

I. QUÆSTIO procedit de prædicatis Dei intrinsicis absolutis, *Iustitia, Misericordia, Intellectu, Voluntate*, & similibus, non de Relationibus; de his quippe in Materîâ de Trinitate disputari à Theologis solet. Quod ergo in præsentî quarimus, est, utrùm Attributa illa positiua absoluta, adequatè Deo intrinseca, antè omnem intellectus operationem, vel à se invicem, vel ab Essentiâ distinguantur. Dixi *positiva*: Attributa enim siqua sint purè negativa, hæc inquam, negationes cum sint, necesse est à positiua Dei entitate realiter distingui. Dixi etiam *adequatè intrinseca*; perfectiones enim illæ quæ in denominationibus extrinsecis

sintæ sunt, ut *Domini, Creatoris, &c.* de quibus Sectione præcedente, num. 5. esto quoad id, quod dicunt in recto, entitatem scilicet divinam, idem sunt; quoad extrinsecum tamen illud, quod in obliquo connotant, actionem scilicet creativam, aut aliud hujusmodi, realiter distinguuntur.

Celebris ergo hac in parte est sententia Scoti in prima Dis. octava, quæst. quarta, quem discipuli ad unum omnes sequuntur, & mordicus defendunt. Dicunt ergo hi Auctores, Divina Attributa, & inter se, & ab Essentia, ante omnem intellectus operationem formaliter, & ex natura rei distingui. Quare, has & similes propositiones in Divinis admittebat Scotus: *Deitas non est sua Bonitas; non est sua sapientia ex natura rei, &c.* Unde ante omnem, inquit, intellectus operationem datur in Deo *entitas & entitas*, ita ut hæc formaliter, & ex natura rei, non sit illa. Ita etiam Bassolis in primo, Distinctione vigesima-secundâ, quæstione tertiâ, art. secundo, & quæstione quartâ, articulo secundo. Hugo Cavellus in primo, Distinctione octavâ, quæst. quarta. Faber ibid. Disputatione decima-nonâ & vigesima. Smising hîc, Tract. secundo, Disputatione primâ, quæstione secunda, & alii. De hac subtilissimâ Scoti sententiâ, prout eandem distinctionem in creatis statuit, latè disputavi in Logica Disputatione vigesima-secundâ, sectione secunda, & Disputatione vigesima-octava per totam.

Secunda & probabilior sententia affirmat nullam dari hujusmodi distinctionem, *sive formalem, sive ex natura rei, sive mediâ*, aut quo eam cunque nomine appellare libuerit; sed distinctionem omnem actualem, quæ ante intellectus operationem reperitur, esse realem. Ita reliqui propè omnes Theologi: Magister in primo, Distinctione octava. S. Thomas prima parte, quæstione tertia, articulo sexto, & in primo, Distinctione secunda, quæstione prima, articulo secundo & tertio, quem Thomistæ omnes sequuntur, Capreolus in primo, Distinctione octava, quæstione quarta, articulo primo, Cajet. de Ente & Essentia, quæstione duodecima Torres prima parte, quæstione vigesima-octava, articulo secundo, disputatione secunda. Valentia hîc, quæstione decima-tertia, part. tertia. Suarez hîc, libro primo, cap. decimo, & in Metaphysicâ disp. trigesima, sectione sexta: & libro quarto de Trin. cap. secundo, & quarto; Vasquez prima part. disp. centesima decima-sexta, & centesima vigesima, Granado Tract. 2. disp. 5. sect. 2. Fasolus quæst. 4. art. 2. dub. 12. Tannerus 1. part. disp. 2. quæst. 2. d. 2. P. Arriaga disputatione 41. sect. prima, & alii communiter.

Ut omittam quæ contra hanc sententiam dixi Disputatione vigesima-secunda Logicæ sectione secunda, & Disputatione vigesima-octava, ubi variis eam rationibus Philosophicis impugnavi: Inprimis videtur apertè contra communem Sanctorum Patrum auctoritatem, apud quos nihil frequentius, quàm inter hæc Attributa divina, in re, seu ante operationem intellectus, nullam admitti debere distinctionem, sed omnia esse perfectissimè unum.

Et ut pauca, ex infinitis, quæ afferri possunt, eorum testimonia attexam. Hoc clarè asserere videtur S. Augustinus, tum alibi, tum libro sexto de Trinitate capite septimo. Ubi sic habet: *Deus, inquit, multipliciter quidem dicitur, magnus, bonus, sapiens, verus, & quicquid aliud non indigne dici videtur, sed eadem magnitudo ejus est, quæ sapientia, & eadem bonitas, quæ sapientia & magnitudo, & eadem veritas, quæ illa omnia, &c.* Et tamen juxta hanc sententiam, contradictorium hujus dicti S. Augusti-

Quid censendum de prædicatis Dei devoti. nativis.

II. Scoti sententia dicitur Perfectiones formaliter, seu ex natura rei distinguuntur.

III. Præfertur sententia negans hujusmodi distinctionem ex natura rei.

IV. Hæc sententia videtur contra communem sensum Patrum.

V. S. Augustinus lib. 6. de Trin. c. 7. tem 3. negat Attributa à partem distingui.

S. Augustini esset verum, nempe, *Bonitas Dei non est eadem, qua sapientia*: nam à parte rei, & ante omnem intellectus operationem, secundum hos Auctores, unum Attributum non est aliud; ut, *Intellectus non est voluntas, Immensitas non est Bonitas, Misericordia non est Iustitia, & sic de cæteris.*

VI. *Distinctio ex natura rei est realis.*

Omne ens vel est reale, vel rationis, Ergo & omnis distinctio.

VII. *Formalitates ante intellectus operationem distincta, sunt realitates.*

VIII. *Non obstat distinctio reali, quod extrema separari nequeant.*

IX. *Sententia Scoti non satis recedat videtur à sententia Gilberti Pictavorum.*

X. *Quorundam scilicet scilicet responsio.*

Dices, hæc omnia sunt idem realiter, & solum distincta ex natura rei. Sed contra: ante omnem operationem intellectus, seu rationis, unum ex his Attributis non est aliud; ergo à parte rei unum habet in se negationem alterius, quod secundum omnes, est distingui realiter. Deinde, sicut juxta Aristotelem 4. Metaph. tex. 4. & 5. *Omne ens vel est in se, & sic est reale; vel est in apprehensione, & sic est rationis*: ita omnis distinctio vel est in se, & à parte rei, & sic est realis; vel in apprehensione, seu per intellectum, & sic est rationis; nec est fundamentum ponendi distinctionem medium inter realem, & rationis, magis quam Ens medium inter reale & rationis.

Dices secundò: Ideo hanc distinctionem non esse realem, esto sit ante operationem intellectus, quia non est inter res, sed inter formas, seu formalitates, sicque aptè vocatur *distinctio formalis*. Sed contra: hæc enim formæ sunt aliquid & aliquid ante operationem intellectus; Ergo duæ entitates à parte rei, & nemine cogitante; ergo non duæ tantum formalitates, sed duæ realitates: formalitas enim respectum dicit ad operationem intellectus, quæ hic nulla est, sed distinctio ista omnem actum intellectus antecedit.

Respondent tandem, ideo hanc distinctionem, licet omnem operationem intellectus antecedit, non esse realem, quia extrema distincta non possunt existere separata. Sed hoc nullo modo subsistit; sic enim nec Tres Personæ Divinæ distinguuntur inter se realiter, cum ab invicem separari nullâ ratione possint, quas tamen secundum fidem certum est realiter distingui. Idem est in partibus continui, quæ à se invicem existere separata non possunt. Quod etiam in punctis, seu unionibus in continuo repetitis contingit.

Adde, hanc sententiam non satis recedere à sententia Gilberti Porretani Pictavorum Episcopi, à Patribus Concilii Rhemenfis, inter quos fuit S. Bernardus, condemnata; hic enim aliud non dicebat, quam dari tres Relationes actu ante operationem intellectus inter se & ab Essentia distinctas, quamvis nec à se invicem, nec ab Essentia separari possint: quæ re ipsa est doctrina sententiæ Scoti, & sola differentia est in modo loquendi; quod enim Gilbertus vocat *rem*, Scotus vocat *formam*, uterque tamen dicit hanc distinctionem esse ante omnem operationem intellectus, & inter prædicata tam à se, quam ab Essentia inseparabilia: hoc autem & Gilbertus, & Patres illius Concilii existimabant esse distingui realiter: nec ideo ab iis condemnatus ibi fuit Gilbertus quod incongruè sit locutus, & distinctionem illam vocaverit realem, quæ realis non erat; sed quod occasionem incongruæ hujus locutionis præbuerit, asserendo scilicet, Relationes divinas à parte rei, & ante omnem actum intellectus ab Essentia distingui, quo nomine tam acriter in eum Ser. 80. in Cantica invecus est S. Bernardus.

Dicunt asseruisse Gilbertum, inter Relationes in Deo & Essentiam intercedere distinctionem realem. Imò S. Thomas 1. p. q. 28. a. 2. Corp. affirmat, Gilbertum Relationes hæc posuisse assistentes, sive extrinsecus affixas. Respondet R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. 1.

distinctionem aliam inter Relationes & Essentiam non posuisse Gilbertum, nisi eam quæ à parte rei, & ante omnem intellectus operationem eis ab Essentia inseparabilibus conveniret, quam cum similiter ponat sententia Scoti, tam inter illas realem ipse distinctionem statuit, quam statuebat Gilbertus, & in eo solum hic erravit, quod hanc vocaverit distinctionem realem, cum vocare eam debuisset *formalem*; quod tamen est contra mentem Patrum illius Concilii, qui ideo Gilberti doctrinam reprobabant, quod ante omnem intellectus operationem, & à parte rei, inter Relationes & Essentiam divinam, distinctionem & negationem identitatis statueret: sed hoc idem, ut dixi, facit Scotus; ergo &c.

Ad id de S. Thomâ, Respondeo, ideo dixisse ipsum, Gilbertum Relationes posuisse assistentes, quia eas posuit substantiales, non accidentia, quæ semper subjecto inhaerent. Propterea verò addidit, dixisse ipsum, eas esse extrinsecus affixas, quia posuit illas à parte rei ab Essentia distinctas, etique ex positione termini advenientes. Nec enim eo sensu Gilbertus eas dixit esse extrinsecas, quasi Deo extraneas, quæque abesse potuissent, posuit namque illas entia planè necessaria, & Deo essentialiter inexistencia.

Vereor itaque, ut hæc distinctio ex natura rei, seu formalis Attributorum, vel inter se, vel ab Essentia, diversa sit à distinctione, quam inter ea posuit Gilbertus. Quod tamen non eò dico, ut nullam acutissimi Scoti sententiæ censuram inustam velim, quam à doctissimis viris defendi video; sed ut occasionem iis præbeam, suam hac in parte sententiam ulterius declarandi, eamque ab opinione Gilberti, cui nonnulli maxime affinem esse existimant, magis distinguendi.

S. Augustino supra num. 5. citato, neganti Attributa divina à parte rei, & ante omnem actum intellectus distingui, subscribunt alii Patres. Sic S. Bernardus *Multa*, inquit, *dicuntur esse in Deo, & quidem sanè catholicèque, sed multa unum. Alioqui, si diversa putamus, non quaternitatem habueris, sed centenitatem.* Et S. Anselmus, cum varia Attributa divina enumerasset, subiungit: *Idem est quodlibet unum illorum, quod omnia simul: quemadmodum itaque unum est quicquid essentialiter de summa substantia dicitur; ita ipsa uno modo, una consideratione, est quicquid est essentialiter.* En ut Sancti Patres nullam in Attributis divinis distinctionem à parte rei admittunt: de quo, plura scè sequente.

SECTIO SEPTIMA.

Aliunde impugnatur distinctio ex natura rei in Attributis divinis.

Hic etiam non leve desumitur argumentum contra distinctionem hanc *formalem*, seu *ex natura rei*, quod summæ Dei simplicitati non mediocriter deroget, utpote in quo à parte rei multiplicitatem Attributorum statuunt hi Auctores, divinamque naturam ex variis rationibus, actu ante omnem intellectus operationem distinctis compactam & compositam esse pronunciant: quod sanè partim dignè de Deo Philosophari videtur, & par-

Quo nomine Gilberti sententiam reprobabant, Patres Concilii Rhemenfis.

XI. *Quorundam Gilberti Relationes divinas posuisse assistentes.*

XII. *Conclusio circa distinctionem inter Gilberti sententiam, & Scoti.*

XIII. *S. Bernardus 1.5. de Consid. col. 7.*

S. Anselmus in Monolog. cap. 15.

I. *Distinctio hæc ex natura rei derogat Simplicitati Divina.*